

Geriatrinė depresijos skalė

Psichikos sutrikimai yra labai paplitę tarp pagyvenusiu žmonių. Vyresni nei 65 metų žmonės depresija serga ne rečiau, o net dažniau negu demencija. Taigi depresiją būtina kuo anksčiau atpažinti ir gydyti. Tačiau tik ketvirtadaliui pacientų, sergančių didžiąja depresija (pagal DSM-IV), ši liga laiku atpažįstama ir pradama gydyti. Greitai sergančiųjų depresija atrankai naudojama Geriatrinė depresijos skalė (GDS). Skalės jautrumas ir specifiškumas - apie 70 proc. [1]. Skalės užpildymas ir įvertinimas trunka 5-10 minučių, tam nereikia aukštos kvalifikacijos specialistų, kurie depresiją nustatytų konsultacijos metu. GDS įvertinti gali ir vidurinis medicinos (slaugos) personalas. Yra atlikta darbų, kurie rodo, jog GDS pakankamai patikima ir tinkama epidemiologiniams ir klinikiniais tikslams, net jei su pacientu kalbama telefonu [2].

GDS buvo sukurta 1982 metais T. Brink ir J. Yesavage JAV, Standfordo universiteto medicinos centre. Pirminė versija apėmė 100 klausimų, skirtų depresijai nustatyti. Į klausimus atsakoma "Taip" arba "Ne". Visi 100 klausimų buvo įvertinti tyrimo, naudojant Hamiltono depresijos vertinimo skalę ir Zungo savęs įvertinimo depresijos skalę. Iš 100 klausimų atrinkti 30, labiausiai atspindintys depresiją. 30 klausimų skalė vadinama **pilna GDS versija**. GDS gerai atspindi diagnostinius depresijos kriterijus, o skalės nuoseklumas (logiškumas) yra net didesnis negu dviejų anksčiau minėtų skalių [3].

Labiausiai yra paplitusi **trumpoji 15-kos klausimų GDS versija**. Ji pasiūlyta J. Shiekh ir J. Yesavage 1986 m. Trumpa GDS versija yra sudaryta iš pilnos GDS (koreliacijos koeficientas $r = 0,89$), todėl trumpa GDS versija yra adekvatus pilnos GDS pakaitalas [4]. Skalę išitirti užima nedaug laiko ir yra pakankamai pirminei depresijos atrankai, ypač tinkama naudoti senelių namuose, somatinio profilio ir slaugos ligoninėse. Taip pat GDS gali būti rekomenduota ir bendrosios praktikos gydytojams [5].

Atlikti tyrimai rodo, kad depresija serga pacientai, kuriems pasireiškia lengvo ir vidutinio sunkumo demencija dėl Alzheimerio ligos. GDS taip pat gali būti taikoma šiems pacientams, tačiau vertinti reikia atsargiai. Alzheimerio liga sergantys pacientai gali būti linkę neigti tiek kognityvinius sutrikimus, tiek depresijos simptomus. Tačiau yra paneigiama nuomonė, kad atminties sutrikimas trukdo suvokti ir apibūdinti blogą nuotaiką. Daugelis pacientų skundžiasi ir tiksliai papasakoja apie nuotaikos pablogėjimą, bet nemini, kad sutriko atmintis (6).

Parengė gyd. Z. Alseikienė

LITERATŪRA:

- Bach M; Nicolaus T; Oster P; Schlierf G. Diagnosis of depression in the elderly. The "Geriatric Depression Scale". *Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie* 1995, 28:42-46
- Burke WJ; Roccaforte WH; Wengel SP; Conley DM; Potter JF. The reliability and validity of the Geriatric Depression Rating Scale administered by telephone. *Journal of the American Geriatrics Society* 1995, 43:674-679
- Yesavage JA; Brink TL; Rose TL; Lum O; Huang V; Adey M; Leirer O. Development and validation of geriatric depression screening scale: a preliminary report. *Journal of Psychiatric Research*. 1983; 17 :37-49.
- Leshner EL; Berryhill JS. Validation of Geriatric Depression Scale - Short Form among inpatients. *Journal of Clinical Psychology*. 1994, 50:256-260.
- D'At P; Katona P; Mullan E; Evans S; Katona C. Screening, detection and management of depression in elderly primary care attenders. I: The acceptability and performance of the 15 item Geriatric Depression Scale (GDS 15) and the development of short versions. *Family Practice*. 1994, 11:260-266
- Fehrer EP; Larrabee GJ; Crook TH 3d. Factors attenuating the validity of the Geriatric Depression Scale in a dementia population. *Journal of the American Geriatrics Society* 1992, 40:906-909

Geriatrinė depresijos skalė (GDS)

Tyrimo data _____

(Trumpoji versija)

Tiriamąjį vardas, pavardė _____

Pasirinkite atsakymą, kurie tiksliausiai apibūdina jūsų praėjusios savaitės savijautą.

1. Ar esate patenkintas savo gyvenimu?	taip/ NE
2. Ar apleidote daugelį savo pomėgių ir darbų?	TAIP /ne
3. Ar jaučiate, kad jūsų gyvenimas tuščias?	TAIP /ne
4. Ar dažnai nuobodžiaujate?	TAIP /ne
5. Ar dažnai esate geros nuotaikos?	taip/ NE
6. Ar bijote, kad jums gali atsitikti kas nors bloga?	TAIP /ne
7. Ar jaučiatės laimingas?	taip/ NE
8. Ar dažnai jaučiatės bejėgis?	TAIP /ne
9. Jums labiau patinka būti namuose nei kur nors eiti ir imtis naujų darbų?	TAIP /ne
10. Ar jums atrodo, kad jūsų atmintis prastesnė nei kitų žmonių?	TAIP /ne
11. Ar jums atrodo, kad gyventi dabar puiku?	taip/ NE
12. Ar šiuo metu jaučiatės bevertis?	TAIP /ne
13. Ar jaučiatės kupinas energijos?	taip/ NE
14. Ar jaučiate, kad jūsų padėtis beviltiška?	TAIP /ne
15. Ar manote, kad daugeliui žmonių sekasi geriau nei jums?	TAIP /ne

Iš viso (sudėti didžiosiomis raidėmis parašytus atsakymus):

Paryškinti atsakymai rodo depresiją.

> 5 - galima depresija,

> 10 - depresija

Geriatrinė depresijos skalė (GDS)

Tyrimo data _____

(Pilna versija)

Tiriamąjį vardas, pavardė _____

Pasirinkite atsakymą, kuris tiksliausiai apibūdina jūsų praėjusios savaitės savijautą.

1. Ar esate patenkintas savo gyvenimu?	taip / NE
2. Ar apleidote daugelį savo pomėgių ir darbų?	TAIP /ne
3. Ar jaučiate, kad jūsų gyvenimas tuščias?	TAIP /ne
4. Ar dažnai nuobodžiaujate?	TAIP /ne
5. Ar su viltimi žiūrite į ateitį?	TAIP /ne
6. Ar jus trikdo įkyrios mintys, kurių negalite atsikratyti?	TAIP /ne
7. Ar dažnai esate geros nuotaikos?	taip / NE
8. Ar bijote, kad jums gali atsitikti kas nors bloga?	TAIP /ne
9. Ar jaučiatės laimingas?	taip / NE
10. Ar dažnai jaučiatės bejėgis?	TAIP /ne
11. Ar dažnai nenurimstate, nenustygstate vienoje vietoje?	TAIP /ne
12. Jums labiau patinka būti namuose nei kur nors eiti ir imtis naujų darbų?	TAIP /ne
13. Ar dažnai nerimaujate dėl ateities?	TAIP /ne
14. Ar jums atrodo, kad jūsų atmintis prastesnė nei kitų žmonių?	TAIP /ne
15. Ar jums atrodo, kad gyventi dabar puiku?	taip / NE
16. Ar dažnai jaučiatės liūdnas ir nusiminęs?	TAIP /ne
17. Ar šiuo metu jūs jaučiatės bevertis?	TAIP /ne
18. Ar labai kremtatės dėl praeities?	TAIP /ne
19. Ar gyvenimas jums atrodo labai įdomus?	taip / NE
20. Ar sunku pradėti naujus darbus?	TAIP /ne
21. Ar jaučiatės kupinas energijos?	taip / NE
22. Ar jaučiatės, kad jūsų padėtis beviltiška?	TAIP /ne
23. Ar manote, kad daugeliui žmonių sekasi geriau nei jums?	TAIP /ne
24. Ar dažnai nuliūstate dėl menkniekių?	TAIP /ne
25. Ar lengvai susigraudinate?	TAIP /ne
26. Ar jums sunku susikaupti?	TAIP /ne
27. Ar jums malonu keltis rytais?	taip / NE
28. Ar vengiate draugijos?	TAIP /ne
29. Ar lengvai apsisprendžiate?	taip / NE
30. Ar jūsų protas kaip visada aiškus?	taip / NE

Iš viso (sudėti didžiosiomis raidėmis parašytus atsakymus):

Paryškinti atsakymai rodo depresiją.

0-9 - normali nuotaika

10-19 - lengva depresija

20-30 - sunki depresija